

Læserbreve, højst 100 ord, eller debatindlæg, højst 400 ord, sendes med navn, titel og postadresse til Debatredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til debat@pol.dk

Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken. Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på politiken.dk/debat

Kronikforslag på ca. 2.100 ord sendes med navn, titel og post-adresse til Kronikredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til kronik@pol.dk På politiken.dk/leder kan man kommentere avisens ledere.

VIGGO HØRUP
(1841-1902)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

EDVARD
BRANDES
(1847-1931)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

Opinionsredaktør:
Per Michael
Jespersen

Debatredaktører
Mette Højbjerg,
Niels Nørgaard,
Tarek Omar og
Camilla Stampe

Jourhavende
Niels Nørgaard

Analyseredaktør
Poul Anders
Aarøe Pedersen

Lederkollegiet
Kristian Madsen

Kronikredaktør
Christoffer Emil
Bruun

Redaktionschef
Anita Bay
Bundegaard

Debat
Rådhuspladsen 37,
1785
København V
Telefon, Debat
33 47 23 31
Telefon, Kronik
33 47 23 37
Fax
33 15 41 17

De uslebne diamanter kan hjælpe Danmark ud af krisen

Mange opfatter de 500.000 danskere, der lige nu lider af en psykisk lidelse, som ukrudt. Jeg synes, vi er 'de uslebne diamanter', en uudnyttet ressource, som jeg tror kunne være en del af løsningen på den økonomiske krise. Men det kræver en mentalitetsændring.

PSYKISK SYGE

MADS TRIER BLOM,
FYSIOTERAPEUT, BIPOLAR OG AMBASSADØR
FOR 'EN AF OS'-KAMPAGNEN

I MIN HAVE vokser mange smukke blomster. Min nabo kalder det ukrudt, når de breder sig til hans græsplæne, men jeg vander dem og synes, de er smukke.

Mange opfatter de 500.000 danskere, der lige nu lider af en psykisk lidelse, som ukrudt. Jeg synes, vi er 'de uslebne diamanter', en uudnyttet ressource, som jeg tror kunne være en del af løsningen på den økonomiske krise. Men det kræver en mentalitetsændring.

JEG HAR siden 2004 haft diagnosen bipolar affektiv lidelse, bedre kendt som mani-depressiv sygdom. Jeg er uddannet fysioterapeut, men pga. min sygdom har jeg oplevet, at jeg er blevet fyret.

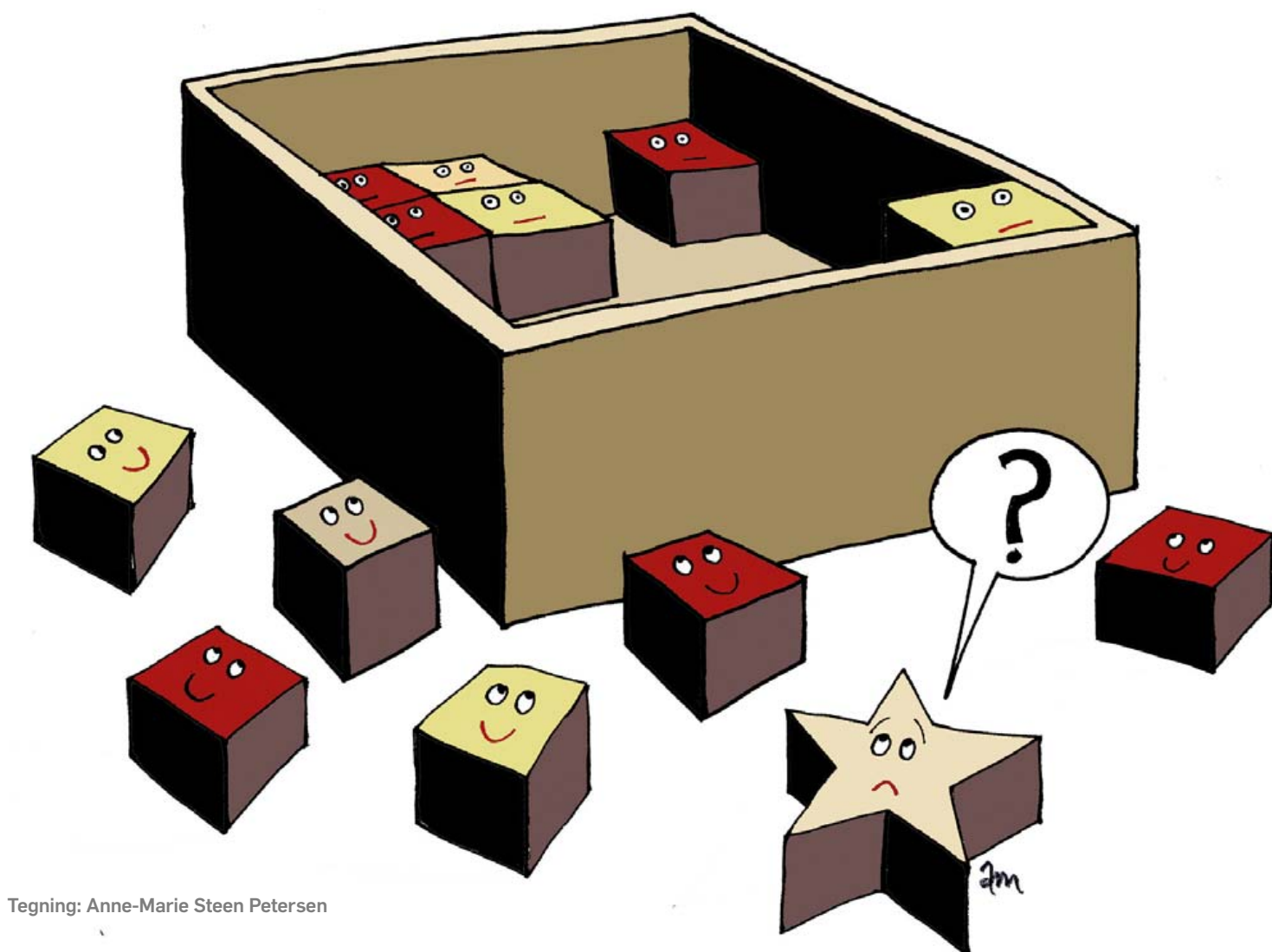
Men jeg har også oplevet at blive ansat, selvom jeg til jobsamtalen var åben omkring min psykiske lidelse. I dag arbejder jeg som fysioterapeut 15 timer om ugen i en virksomhedsrehabiliteringsordning på Betaniahjemmet, et plejehjem på Frederiksberg.

Hver dag er for mig en linedans. Hvis jeg mister kontrollen, falder jeg i en afgrundsdyb depression eller en alfortærende mani. Begge mine forældre har haft samme sygdom, som var indirekte årsag til, at min mor døde i 2009 og min far i år. Ikke desto mindre synes jeg, at jeg har et godt liv.

PÅ MIN VEJ for at nå dertil har jeg mødt modstand og hjælp. I mange år kæmpede jeg med kommunen for at få et fleksjob. Det var hyppigt, at jeg blev mødt af nye sagsbehandlere, som ikke kendte til min sag. Jeg husker især én. Jeg forestillede mig, at der på hendes skrivebord lå en sav, og i hånden havde hun en klodskasse – sådan en børn leger med. Hun så mig som en stjerneformet klods, der ikke passede ned i kassens – samfundets – huller. Hendes mål var at save i klodsen, til den passede ind i kassen.

Jeg fik afslag på min ansøgning og fik i stedet tilbudt en toårig virksomhedsrehabilitering. Med hjælp fra mentorordninger, støtte og kreativ tænkning er målet at gøre mig selvforsørgende inden sommeren 2013.

Jeg føler, jeg helst skal blive så 'normal' som muligt. Men det er en gammeldags kassetænkning, der ikke hører hjemme i et moderne samfund. Ja, psykisk syge er

Tegning: Anne-Marie Steen Petersen

anderledes – men vi er det på berigende vis. De psykiske lidelser er ikke så uforståelige, som mange tror. Alle kender følelsen af tristhed eller eufori. Min sygdom er karakteriseret ved, at jeg har disse følelser i kraftig grad.

Alle kender følelsen af at være forfulgt, den kraftige variant er paranoia. Det er normalt at føle sig lidt beskyldt og have lyst til at vaske hænder, at rod forvirrer og gør utilpas, den ekstreme variant er OCD. Psykisk sygdom er ekstreme varianter af sindet hos normale mennesker.

Jeg snakkede engang med en ung mand, som fandt det mærkeligt, at når han spillede maling på sit tøj, sagde folk, at det var blevet ødelagt. Han syntes bare, det var blevet anderledes. Hvem har bestemt, at vi anderledes mennesker er defekte og blot skal kureres og normaliseres?

Jeg synes, det anderledes er interessant, smukt, spændende. Ja, mit liv har udviklet sig anderledes, end jeg forventede, da jeg læste og kom ud at arbejde som fysioterapeut, hvor jeg gav den fuld skrue.

Mit liv er ikke 'i stykker'. Jeg har en dejlig familie, venner og spændende udfordringer. Derudover har jeg overskud til at lægge en ret stor indsats i frivilligt arbejde – bl.a. ved at forsøge at nedbryde tabu-er ved at fortælle virksomhedsledere og andre min historie.

Min foredragsvirksomhed er en ressource, derfor er målet nu, at jeg skal arbejde deltids som fysioterapeut og deltids som informationsmedarbejder. Derudover udnytter jeg mine evner på flere måder, hvilket er mindre trættende og gør

mig mindre sårbar.

Det er en løsning, som viser mig, at min nuværende arbejdsmarkedskonkurrent rummer mig som stjerneformet klods. Sammen er vi i gang med at save et stjerneformet hul i klodskassen.

Det er nødvendigt, at flere psykisk syge hjælpes til at udnytte de ressourcer, vi har. Psykiske lidelser koster i dag samfundet 55 milliarder kroner om året, hvoraf 90 procent ifølge Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø skyldes tabt arbejdsfortjeneste, sygedagpenge og overførselsindkomster.

Man har erkendt, at Danmark ikke kan overleve på sin nuværende arbejdskraft. Den er meget billigere andre steder i verden. Man taler om, at innovation og evnen til at nytænke ting skal redde os. Måske kan 'de uslebne diamanter' og vores anderledes tilgang til det normale hjælpe.

Jeg er klar over, at det vil være en udfordring eksempelvis at lede en innovationsafdeling af psykisk lidende. Men jeg opfordrer virksomhedsledere til at huske, at vi ikke er så anderledes end andre medarbejdere, og at normale ledelsesværktøjer også virker på os.

Mange virksomheder har allerede uslebne diamanter i staben. Men tabu og berøringsangst forhindrer lederne i at udnytte disse ressourcer til fulde. Når folk er blevet ansat i et fleksjob med de lavest tænkelige arbejdsopgaver som et skånehensyn, tænker virksomhederne – og de psykisk sårbare selv – at det nok er det, de kan bruges til. Det synes jeg er at kaste diamanter for svin.

Jeg opfordrer til, at du på førstkom-

“**Psykisk syge er anderledes mennesker med anderledes forudsætninger, som får anderledes ideer**”

mende arbejdsdag spørger din kollega i fleks- eller skånejob, hvordan han eller hun har det med sit job?

Er der noget, han eller hun undrer sig over?

Har han eller hun ideer til forbedringer?

Støt dem, anerkend dem, få dem til at vokse, og vær forberedt på, at de måske vokser på andre måder, end du forventer.

Psykisk syge er anderledes mennesker med anderledes forudsætninger, som får anderledes ideer. Måske er det ikke alle uslebne diamanter, der kan yde mere. Men jeg tror, mange kan og vil, hvis deres kolleger og ledere fokuserer på deres evner og ressourcer – frem for deres handicap. Det er spild af liv, hvis klodskassen ikke kan rumme 500.000 danskere. Men det kræver en mentalitetsændring.

Som med mange andre ting starter det med vores børn. Børn med psykisk sårbarhed skal hjælpes til at finde deres specielle ressourcer, f.eks. på sommerskoler, hvor deres udvikling kan stimuleres, som vi kender det fra Team Danmark i sportsverdenen. Så kan børnene lære at udleve deres 'galskab' og anderledes syn på verden og finde støtte i at kunne spejle sig i hinanden.

Alt dette kræver, at vi taler åbent om psykisk sårbarhed. Den femårige 'En af os'-kampagne er et forsøg på at bekæmpe tabuerne om psykisk lidelse. Virksomheder og foreninger kan bidrage ved at invitere en ambassadør ud at fortælle om sine erfaringer med arbejdsmarkedet. Følg trenden fra den nordiske gastronomi: Se ukrudtet som en nødvendig ingrediens, når du skal lave menuer i verdensklasse.

Tænk nyt for at bryde negativ social arv

Forældresamarbejdet i daginstitutionerne er vigtigt for, at børn kan bryde med en negativ social arv, siger Bente Jensen, lektor, ph.d. og forsker i social arv ved Aarhus Universitet.

INTERVIEW

METTE SVALGAARD

Bente Jensen, du mener, at pædagoger i langt højere grad skal arbejde for et aktivt forældresamarbejde, men hvis forældrene i forvejen er i underskud, hvordan hjælper det så at stille endnu højere krav til dem?

»International forskning viser, at forældreindsatsen er essentiel i kampen mod negativ social arv. Derfor handler det i mindre grad om, hvad forældrene kan gøre, og i højere grad om, hvad pædagogerne kan gøre for at inddrage forældrene. Ofte er det de udsatte børns forældre, der ikke kommer til de to årlige forældremøder, og da forældrenes engagement smitter af på børnenes udvikling, er det vigtigt at få forældrene engageret i dagtilbuddet på nye måder.»

Hvordan kan man inddrage forældrene, når de i forvejen ikke kommer?

»Nogle forældre føler sig ikke tilpas i forældremødesituationerne, hvor man snakker løs om trivsel og madpakker med andre forældre, der er fremmede for én. Der hersker nogle normer og koder i sådan et forum, som kan være svært for svagstillede forældre at føle sig tilpas i. Derfor må man invitere til arrangementer, som ikke handler om at gå ind og sætte sig til rette i en stol.»

Men hvordan kan man så få dem til at føle sig tilpas? De andre forældre vil jo stadig være fremmede for én?

»Eksempelvis er der en institution, som ligger i en hårdt belastet kommune, der har skabt en ordning med fællesspising hver måned for både børn og forældre. Alle kommer til fællesspisningerne, og det gør de ikke til forældremøderne. Hvis man kan få hinanden naturligt i tale hen over noget mad, er det mere afslappet og nemmere at komme igen næste gang, hvor man kender hinanden bedre, for eksempel til et temamøde om børns udvikling.»

Hvordan smitter det af på børnenes sociale arv, at forældrene spiser sammen?

»Det har en tydeligt positiv effekt, hvis børnene kan mærke en sammenhæng mellem hjemmet og institutionen. Det giver børnene en følelse af at høre til i institutionerne, og det kan mærkes på børnenes trivsel og dermed også på, at børnene udvikler sig i daginstitutionerne og får styrket deres læring i de første år. Derfor er det så enormt vigtigt, at pædagogerne i langt højere grad kvalificeres til at gøre en aktiv indsats for et godt og mere intensivt forældresamarbejde og ikke bare gør, som man plejer med to årlige forældremøder.»

Kvinderne har fået absolut intet ud af det arabiske forår

GLOBAL KOMMENTAR
HODA BADRAN,
PROFESSOR I SOCIALFORSKNING, EGYPTEN

Selv om de arabiske kvinder kæmpede side om side med deres mænd under det arabiske forår, har de ikke fået bedre rettigheder ud af det.

EFTERHÅNDEN som støvet efter det arabiske forårs revolutioner begynder at lægge sig, kan alle de kvinder, der stod skulder ved skulder med deres mænd i kampen mod tyranniet, konstatere, at de er blevet marginaliseret og afskåret fra indflydelse. På trods af de nye privilegier,

som de revolutionære har tilkæmpet sig, anses kvinder stadig for at rangere lavere end mænd.

I Tunesien blev der for nylig afholdt en massedemonstration med krav om, at alle kvinder skulle bære slør, hvilket medførte, at kvindelige lærere uden slør blev fordrevet fra landets læreanstalter. Flokke af demonstranter råbte til kvindelige demonstranter, at de skulle gå hjem til deres køkkener, hvor de »hører til«. Også i Egypten vinder de konservative kræfter frem med krav om politiske tiltag, navnlig reformer af familielovgivningen, som ville betyde et tilbageskridt for kvinderne.

Islamistiske grupperinger har fået flertal i både det tunesiske og det egyptiske parlament. Lovforslag, som er udtryk for en restriktiv fortolkning af islamisk sharia, navnlig hvad angår kvindernes status, bliver nu debatteret i Tunesien. Og i mange arabiske lande er der tilsyneladende klare intentioner om for eksempel at tillade uindskrænket polygami selv i lande, hvor denne praksis var forbudt inden det arabiske forår.

En af styrkerne ved den egyptiske revo-

lution var den lighed, der herskede mellem alle de forskellige aktører, der startede den. Ingen forsøgte at påtage sig en ledende rolle. Magtkampen stod mellem Hosni Mubaraks regime og folket, herunder kvinderne, der gik på gaden og forlangte frihed, værdighed og social retfærdighed.

MEN NU er tingene markant anderledes. Den engang så forenede opposition mod Mubaraks regime er blevet fragmenteret, og hver gruppe forsvare sine egen interesse og slår til lyd for sin egen udlægning af revolutionens mål. De to vigtigste aktører i den nye magtbalance – militæret repræsenteret af Scaf og islamisterne, som omfatter Det Muslimske Broderskab og salafisterne – er omgivet af mindre politiske partier, ungdomsgrupper og andre.

Kvindernes politiske stilling er desværre svag. Det Nationale Kvinderåd er blevet omorganiseret, der er blevet oprettet et nyt Egyptisk Feministforbund, og der er blevet dannet en række sammenslutninger af kvindegrupper. Men de er langt fra organiseret godt nok til, at de

“**Hvis soldater og alle 'rigtige' mænd er stærke og modige, skal alle rigtige kvinder være det modsatte: passive og føjelige og afhængige af beskyttelse som 'gode' hustruer, søstre og mødre**”

kan arbejde effektivt sammen. Der ser nu ud til at være to scenarier for egyptiske kvinders fremtidige status, og ingen af dem er særlig opløftende.

Enten vil vi se Scaf – der ud over at opløse parlamentet fratog præsidenten næsten al magt for at svække sine rivaler – blive ved med at regere landet under det militærregime, hvormed Mohamed Naguib og siden Gamel Abdel Nasser greb magten.

MILITARISME og det mandsdominerede samfund hænger uløseligt sammen og betragter begge maskulinitet og femininitet som hinandens modpoler. Hvis soldater – og i videre konsekvens alle 'rigtige' mænd – er stærke og modige, skal alle rigtige kvinder være det modsatte: passive og føjelige og afhængige af beskyttelse som 'gode' hustruer, søstre og mødre.

Det andet scenarie er et islamistisk regime. Morsi forhandler med Scaf om overgang til et civilt styre. Islamisterne bliver ved med at dominere det retablede parlament, og med den nye forfatning oprettes der en teokratisk stat. De fleste egyptiske islamister, navnlig dem,

der er vendt tilbage fra deres eksil i Saudi-Arabien, er tilhængere af wahabismen med dens strenge restriktioner over for kvinder. Dermed vil kvindernes vilkår blive langt værre, end de var inden revolutionen.

Landets nye love vil i dette tilfælde gøre polygami til reglen snarere end undtagelsen, og de vil berøve kvinderne ligeret med hensyn til skilsmisse. Islamisterne kunne også tænkes at indføre obligatorisk slør og senere niqab. Desværre er hverken Scaf eller Morsi tilhængere af et tolerant styre, der ville give kvinder mulighed for at spille de ledende roller i samfundet, som de traditionelt har været afskåret fra.

Det eneste spinkle håb, der er tilbage for kvinders ligestilling og værdighed i Egypten, er, at alle de aktører, der ønsker at gennemtvinge forandringer, slutter sig sammen og gør et nyt forsøg på at indfri den egyptiske revolutions demokratiske løfter.

Hoda Badran er leder af Det Egyptiske Feministforbund. © Project Syndicate
Oversættelse: Lorens Juul Madsen